

IZVJEŠTAJ O RADU STBIH

**Mandatni period
2017–2021.**

**Sindikat radnika trgovine
i uslužnih djelatnosti BiH**

SADRŽAJ

UVOD.....	3
SINDIKALNO ORGANIZOVANJE I ODNOS SA ČLANSTVOM	4
Sindikalno organizovanje.....	4
SINDIKALNA ČLANARINA I PRIHODI STBIH	7
SOCIJALNI DIJALOG	9
OSTALO.....	13
PROJEKTNE AKTIVNOSTI.....	16
ZAKLJUČAK.....	20

UVOD

Protekli mandatni period od 2017-2021. STBIH je djelovao u izuzetno teškom ekonomskom ali i političkom okruženju u BiH koji su obilježili vrlo turbulentni procesi na političkoj sceni koji su u potpunosti bacili u sjenu ekonomsko-socijalna prava. Zakonodavna vlast gotovo da uopšte ne funkcioniše, na nivou države gotovo svi procesi su zaustavljeni dok se na nivoima entiteta također većina dešavanja može staviti u vrlo jasan politički okvir a javna scena se iscrpljuje govorom mržnje, potpunim odsustvom konsenzusa dok o ekonomskim temama se uopšte ne raspravlja.

Tržište rada u BiH opterećeno je konstantnim odljevom radne snage, nezaposlenost je porasla a minimalna plaća stagnira. Pritom i dalje radnici i radnice rade za različite plaće, ali uživaju i različit nivo prava zavisno od dijela zemlje u kojem rade i žive. Iako teška ekomska ali i politička situacija dodatno je otežana pandemijom covid-19. Ova poštast s kojom se suočio cijeli svijet, u BiH ostavlja svakodnevno nenadoknadivu štetu kako po životu i zdravlje njenih građana isto tako i po ekonomiju, ali i nivo radničkih prava i primanja.

BiH koja je danas prva zemlja Evrope i druga zemlja u svijetu po broju smrtnih slučajeva uzrokovanih pandemijom tokom pandemije dočekala je ovaj jedinstven izazov potpuno podijeljenih nadležnosti koje su ponovo pokazale kako ovaj pristup ne može ponuditi adekvatan odgovor niti na jedan problem. Brojne afere, potpuno odsustvo adekvatne zdravstvene nege ali i propast ekonomije i masovno otpuštanje radnika samo su neki od dodatnih udara koje je građanima BiH donijela pandemija.

Na sindikalnoj sceni umjesto toliko očekivanog okrupnjavanja, stabilizacije i uvođenja u zakonske okvire djelovanja sindikalnih struktura, nastavlja se farsa koja skupo košta sve sindikate ali i radnike.

U ovim okvirima, STBIH je i u ovom periodu nastojao održati svoju infrastrukturu, zaštiti svoje članstvo, za njih izboriti zaštitu prava i pružiti im adekvatnu uslugu. U ovom izuzetno teškom zadatku u vrlo specifičnim okolnostima imali smo pomoći naših sestrinskih sindikata HK i njegovih regija, podršku OPIC-a te vrlo dobru saradnju koju smo ostvarili sa domaćim nevladinim organizacijama sa kojima smo aktivno radili na promociji ekonomsko-socijalnih prava.

I pored toga, pandemija, ekonomski krah BiH, te izuzetno komplikovana politička situacija i rasulo koje vlada na sindikalnoj sceni, ostavili su svoje posljedice i na STBIH. One su vidljive u prihodu od članarine, u porastu broja članstva, koji, iako evidentan, ipak nije u okvirima planiranog ali i u nizu drugih izazova sa kojima se STBIH morao suočiti. U proteklom mandatnom periodu ipak STBIH je napravio i niz izuzetnih rezultata na polju socijalnog dijaloga, zagovaranja za bolja radnička prava, te na uspostavljanju saradnje sa političkim strankama i pojedincima koji su odlučni da interese i prava radnika u trgovini uključe u svoje agende.

Ono što je najvažnije u svim izazovima bili smo uz svoje članstvo, ali i uz sve radnike i to onda kada niti jednog drugog sindikata nije bilo, čime smo pokazali da želimo i možemo biti drugačiji od drugih te da je naš cilj da zaista budemo sindikat kakav radnici žele i kakav im treba.

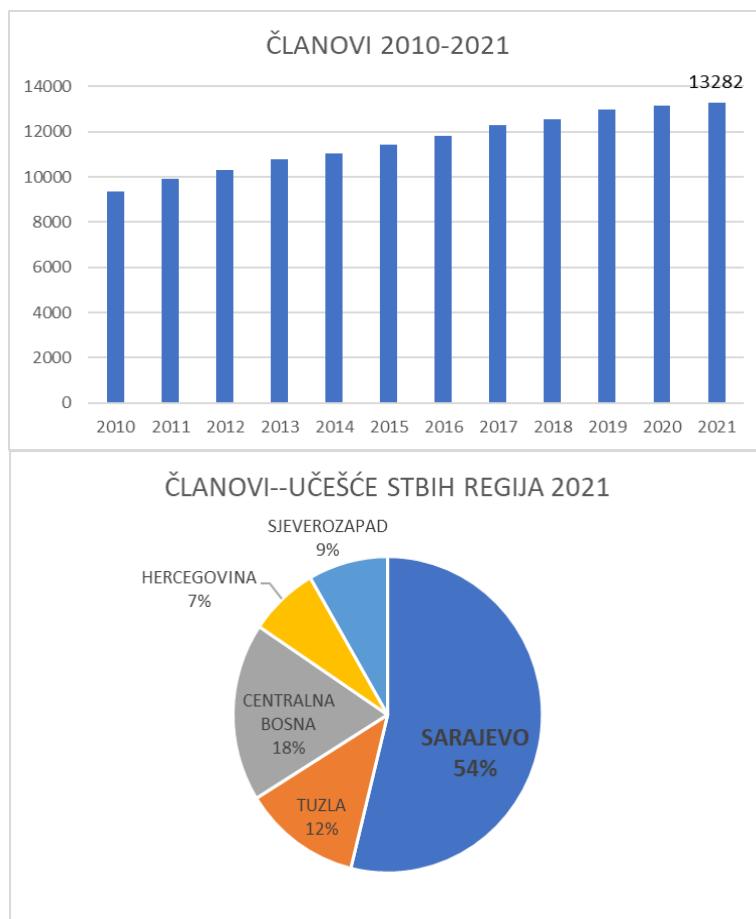

SINDIKALNO ORGANIZOVANJE I ODNOS SA ČLANSTVOM

Sindikalno organizovanje

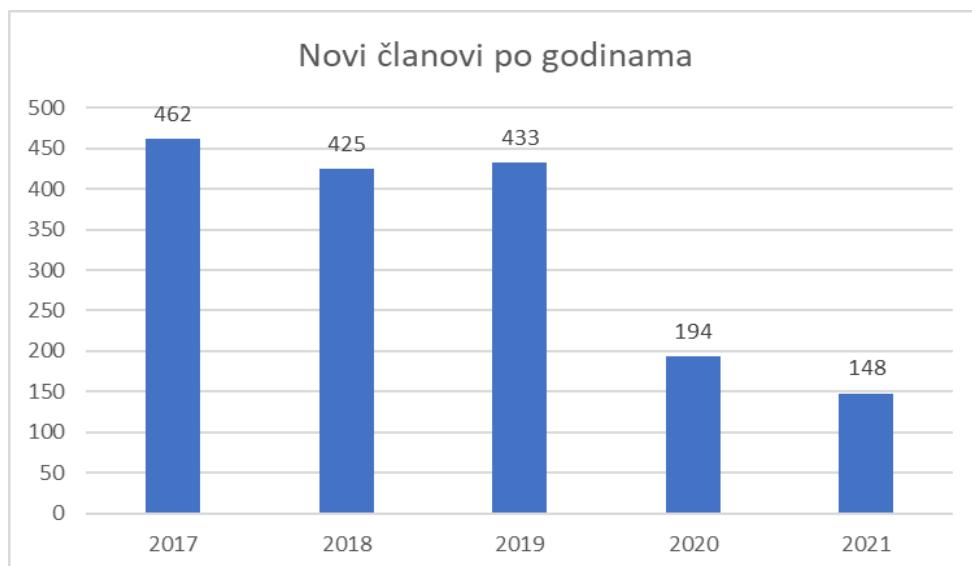
Jedan od najvažnijih prioriteta STBiH je sindikalno organizovanje. U proteklom mandatnom periodu STBiH se nažalost ne može pohvaliti uspjehom u provedbi ovog svog prioriteta. Broj novoorganizovanog članstva bio je u padu kroz protekle četiri godine. Pad je kulminirao u zadnje dvije godine mandata uslijed pandemije COVID-19. Pojedinačno kroz godine to izgleda ovako:

STBiH je 2018. godinu završio sa novih 425 članova, a ono sa čim smo posebno bili zadovoljni je činjenica da je 63% njih bilo mlađe od 40 godina, a da su 76,9% žene. U 2019. godinu ušli smo veoma oprezno u pogledu ambicije za ostvarenje velikih rezultata po pitanju organizovanja te samim tim i u pogledu povećanja priliva sindikalne članarine. Razlog tome je što je generalna situacija u pogledu povećanja plata i poboljšanju uvjeta rada u trgovini ostala ista. U trgovačkim lancima i kompanijama u kojima STBiH djeluje plata je povećana samo u Bingu i to ne na nivou cijele

kompanije nego samo u centrima koji ostvaruju nadprosječne rezultate. Konzum je još uvijek bio u procesu stabilizacije što nam je u više navrata i prezentovano od strane Uprave društva, a ta situacija ostala je nepromijenjena do danas. Par neprofitabilnih prodavnica je zatvoreno i STBiH je bio aktivno uključen u proces zbrinjavanja radnika. Iako je proces zbrinjavanja radnika sam po sebi veoma stresan za radnike, možemo istaći da smo sve navedene procese uspješno završili odnosno završili na način da su radnici pogodjeni zatvaranjem prodavnica zadovoljni. U 2019. godini po osnovu organizovanja novih članova STBiH je dobio 433 nova člana, što je povećanje u odnosu na prethodnu godinu od 3,45% a zaključno sa 31.12.2019. godine smo brojali 12.970 članova. Važan podatak u pogledu organizovanja novih članova je da više od 70% novih članova spada u kategoriju osoba mlađih od 40 godina starosti.

Pandemija COVID-19 naglasila je potrebu pronalaženja alternativnih načina komunikacije i pružanja usluga članovima sindikata. STBiH već ima dobre prakse digitalne komunikacije i koristi društvene mreže kao servis svojim članovima. U pandemijskim okolnostima to je bila vrlo važna osnova za nastavak, pa čak i intenziviranje rada koji je ponovno učinio STBiH najučinkovitijim sindikatom u 2020.

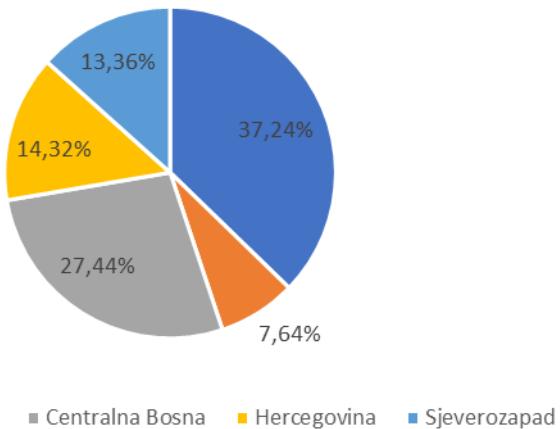

Prekinut je organizacijski rad STBiH-a koji se temelji na susretima licem u lice s radnicima te su otkazani svi planirani sastanci u firmama, no to nije zaustavilo STBiH u dobivanju novih članova. Po prvi put STBiH je pokrenuo online prijavni obrazac i ponudio također članstvo putem facebook-a svima koji su se željeli pridružiti sindikatu. To je rezultiralo sa 194 nova člana, od kojih su 73 posto žene. Iako manje od planiranog, povećanje članstva od 1,49% pomoglo je STBiH-u da nastavi rasti. Istovremeno smo izgubili 30 članova zbog zatvaranja firmi i otkaza radnicima. Za STBiH koji je već imao dobre prakse digitalne komunikacije i koristio društvene mreže, pandemijska godina značila je mnogo izazova, ali i kontinuirani i fokusirani rad. STBiH je uspio povećati broj svog članstva, ali se još uvijek boriti s padom članarine zbog činjenice da je puno članova STBiH-a ostalo bez posla i plaća.

Zaključno sa 12.10.2021. STBiH broji 13.282 člana. U 2021. zaključno sa ovim datumom učlanjeno je 148 novih članova, s tim da je do kraja godine plan zadržati nivo učlanjenja od prethodne godine.

Sa svim ovim brojkama STBiH nikako nije zadovoljan iako smo svjesni da je pandemija nešto na što nismo mogli uticati. Stoga je neophodno vratiti nivo organizovanja u stare okvire što prije i pokušati nadoknaditi zastoj u porastu broja članova.

Novi članovi 2017-2021 po STBIH regijama

Kada govorimo o sindikalnom organizovanju po STBIH regijama, lidersku poziciju i dalje drži Regija Sarajevo sa 37,24% od ukupnog broja novoorganizovanih radnika u ovom mandatnom periodu, ali zavidno je i učešće Regije Centralna Bosna sa 27,44% novoorganizovanih radnika. Procenat u Regiji Hercegovina je 14,32%, u Regiji Sjeverozapad 13,36%, dok je najniži procenat u Regiji Tuzla 7,64%, a sukladno nemogućnosti organizovanja radnika u SP Bingo u ovoj Regiji.

SINDIKALNA ČLANARINA I PRIHODI STBIH

Očekivano sa padom broja novororganizovanih članova, STBiH u proteklom mandatnom periodu bilježi i pad od prihoda članarine. Ovo je direktno vezano za pandemiju jer je značajan pad članarine registrovan upravo u pandemijskoj 2020. i 2021. godini.

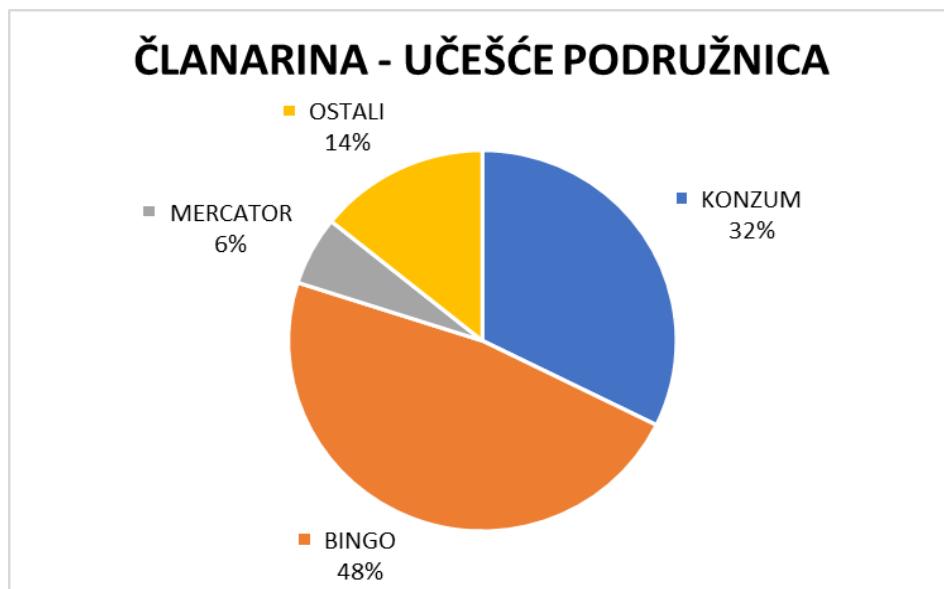
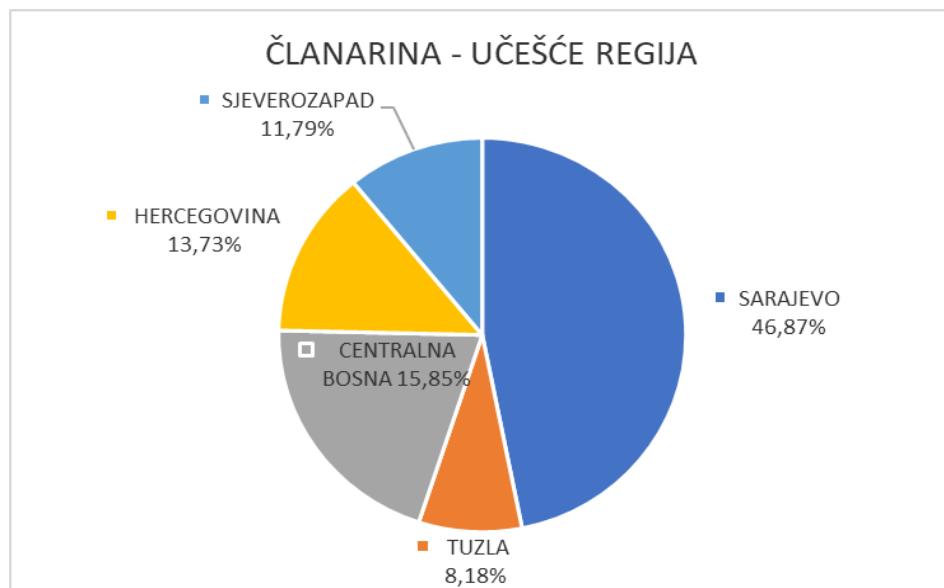

Članarina u 2018. godini je zadržana na nivou od prethodne 2017. kada je iznosila 74.780,63 KM. U 2019. evidentirano je povećanje sindikalne članarine za 6%, te je ostvaren rekordan iznos u ovom mandatnom periodu (80.287,67 KM), a najviše zahvaljujući uplatama zaostalih članarina. Koliko je 2020. godina bila teška za većinu članova STBiH-a može se vidjeti iz činjenice da je STBiH u 2020. godini imao pad članarine od 10,61%. Većina naših članova koji su radili u trgovinama tekstila, automobila, kućanskih aparata nije radila između 1-3 mjeseca, nisu primali plaće i zato članarine nisu isplaćene. U nekim od tih trgovina članovi STBiH-a još uvijek rade sa smanjenjem plaća. Do kraja 2021. se očekuje minimalni pad članarine od 3 do 4%.

U mandatnom periodu 2017./2021. zabilježen je pad priliva sindikalne članarine. U odnosu na prethodni mandatni period to je procentualni pad od 15,25%. Razloga je mnogo, a između ostalog velika fluktuacija radnika u sektoru trgovine, te definitivno kriza uzrokovana COVID-19 pandemijom.

Nažalost, još uvijek postoje podružnice koje ne plaćaju članarinu ili je plaćaju nerедовно.

Imajući u vidu pad priliva sindikalne članarine, STBiH je svoju potrošnju uskladio sa navedenim padom, te nastavio dugogodišnju praksu dobrog domaćina kada su sredstva u pitanju. U mandatnom periodu 2017./2021. ostvaren je višak prihoda nad rashodima od cca 30.000, KM što će Odbor za reviziju u svom izvještaju detaljno obrazložiti.

SOCIJALNI DIJALOG

Iako završavamo mandatni period sa padom broja novoorganizovanih članova te padom prihoda od članarine, protekli period bio je izuzetno zanimljiv kad je u pitanju socijalni dijalog. Kolektivno pregovaranje, zagovaranje za neke od najbitnijih radničkih prava, te po prvi put uspostavljanje STBIH kao ključnog aktera na političkoj sceni u BiH su neki od vrlo značajnih pomaka i svakako najbitniji rezultati proteklog mandatnog perioda.

Za STBIH, 2018 je bila vrlo uspješna godina. Po prvi put, STBIH je uspio dobiti predstavnika Udruženja poslodavaca za istim stolom i otvorio važne diskusije o pravu na organizovanje u sektoru trgovine. U isto vrijeme, Kolektivni ugovor je ispregovaran i potписан za 2018/2019, kao i nekoliko sporazuma na nivou kompanije. U vrijeme kad nije bilo društvenog dijaloga na formalnom institucionalnom nivou, STBIH je pokrenuo neka vrlo važna pitanja i uspio ista pokrenuti i na nivou dijaloga sa Udruženjem poslodavaca.

Krajem ovog mandatnog perioda potписан je novi Kolektivni ugovor za djelatnost trgovine u kojem je minimalna plaća povećana za 25,55%. Ono što je najveći rezultat ovog KU jeste povećanje satnice za rad u dane praznika sa 40% uvećanja na čak 100% uvećanja što je jedinstven rezultat u privatnom sektoru u BiH. Ovo je ujedno i najveći rezultat kampanje koju STBIH vodi po pitanju zakonskog uređenja rada u dane praznika.

STBIH je iskoristio preizborni period u Bosni i Hercegovini za promoviranje dva glavna prioriteta svog rada, pravo na organizovanje i pravo slobodnog dana za praznike. Tokom ove kampanje, STBIH je poslao pismo svim glavnim političkim partijama u oba BH entiteta. Jedina stranka koja je odgovorila i napravila neke konkretnе korake je Naša stranka u Sarajevu. Ova stranka je ustanovljena 2008. od strane nekoliko poznatih umjetnika među kojima je i Danis

---

Tanović. Tokom par godina ta stranka porasla je na nivo najpopularnije „lijevo orijentirane“ partije na zadnjim izborima. Veliki uspjeh ova stranka je ostvarila u Kantonu Sarajevo gdje su dobili i premijersku poziciju.

Najvažniji politički razvoj u 2018. za STBiH bila je inicijativa SDP (Socijaldemokratska partija) za zabranu rada nedjeljom. Ova inicijativa pokrenuta je u decembru 2018. i imala je za cilj regulirati radno vrijeme u prodavnicama nedjeljom. Međutim do danas nije se desio niti jedan pomak u smislu regulisanja ovog pitanja.

Najvažnija sindikalna aktivnost u 2019. godini je on-line protest koji je bio veliki iskorak u borbi za radnička prava i jedan novi i kreativan vid promocije na ovim prostorima. Događaj je održan 29. aprila pod sloganom „Slobodni za praznike“, a isti je ostvario veliki uspjeh kako u pogledu pozitivnog imidža za STBiH tako i ostvarenim konkretnim rezultatom. Po prvi put nakon rata imali smo priliku vidjeti zatvorene tržne centre za 1. maj što je u javnosti pozdravljen. Prodavnice su također bile zatvorene za prvi dan Bajrama. U on-line protestu učestvovalo je više od 34.000 ljudi. Preko hiljadu ljudi dalo je konkretnu podršku u vidu poruka.

Nakon, po nama, veoma uspješne kampanje, prema Vladi FBiHizašli smo sa konkretnim prijedlogom izmjena zakona sa ciljem da zakonskim rješenjem riješimo pitanje slobodnih dana u dane praznika. Nakon što se Vlada FBiH pokazala nezainteresovana, svim strankama uputili smo naše prijedloge zakonskih rješenja u vezi navedenog. Četiri stranke (SBB, SDA, DF I SDP) podržali su naša nastojanja da se navedeno ozakoni.

Izašli smo sa dva prijedloga izmjena i dopuna zakona, Zakona o radu i Zakona o unutrašnjoj trgovini. U momentu u kojem je pisani ovaj izvještaj, Izmjene Zakona o unutrašnjoj trgovini u FBIH čekaju sjednicu Parlamenta FBIH, a iste su uvrštene u Program rada Zastupničkog doma FBIH za 2021.

U sklopu redovnih sindikalnih aktivnosti možemo istaći da smo gotovo na dnevnoj bazi bili uključeni u rješavanje problema na radnom mjestu. Problemi su uglavnom rješavani lokalnim socijalnim dijalogom (sektor ljudskih resursa ili dijalog sa lokalnim rukovodiocima.)

Jedna od najznačajnijih aktivnosti tokom 2020. bila je zagovaranje sa političkim strankama. Ovaj projekt proveden je u više navrata tijekom 2020. godine. Dio toga bili su susreti licem u lice sa parlamentarnim zastupnicima tijekom ljeta, te dvije velike online konferencije organizirane u proljeće i u jesen 2020. koje je pratilo više od hiljadu ljudi online kao i veliki video projekt s nekim od top političara u oktobru. Ovaj projekt je bio i medijski veoma popraćen. STBIH je njime prvi put samostalno započeo neku zagovaračku akciju. Tijekom godine pitanja su bila nove izmjene zakona o radu, ali glavni fokus je naravno bila kampanja STBIH Slobodni za praznike. Prije izbora u oktobru STBIH je zatražio mišljenja i stavove najaktuelnijih političara o pet glavnih prioriteta za radnike u sektoru trgovine. Svi oni koji prate STBIH facebook stranice mogli su pratiti i čuti šta velike političke stranke planiraju učiniti u vezi s najvažnijim pitanjima za članove STBIH-a. Po ovom STBIH je bio jedini sindikat u BiH koji se aktivno uključio u procese koji imaju veze sa lokalnim izborima u BiH. Čvrsto vjerujemo da su neki od vrlo dobrih rezultata u smislu promjene na političkoj sceni povezani s radom koji je uložen u ovaj konkretni projekt.

Vrlo važan rezultat ovog projekta je i činjenica da je STBIH predstavljen političkim strankama i članovima Parlamenta kao pružatelj resursa i informacija. Najvažniji rezultat je da su izmjene Zakona o unutarnjoj trgovini koje je STBIH osmislio parlamentu predložili članovi stranke DF. Podršku tim izmjenama osigurale su i javno objavile sve političke stranke zastupljene u parlamentu. Ono što je neophodno je da ta tema dođe na dnevni red Parlamenta.

U 2021. STBIH je potpisao više Memoranduma o saradnji sa predstavnicima lokalne vlasti koja je već godinu dana nivo na kojem STBIH pokušava zagovarati za prava radnika u trgovini. Memorandumi u kojima su se predstavnici lokalnih vlasti obavezali da će dati svoj doprinos povećanju minimalne plaće, regulisanju rada u dane praznika i nedjeljom, te nizu drugih za radnike u trgovini bitnih pitanja, potpisani su sa više općinskih načelnika, te Ministrom za privredu Kantona Sarajevo.

U proteklom mandatnom periodu više općina u oba BH entiteta je donijelo odluke o zabrani rada nedjeljom što je direktna posljedica aktivnog rada STBIH upravo na tom lokalnom nivou.

U sklopu projekta informiranja i rada s medijima tijekom godine proizvedeno je i objavljeno nekoliko video programa na društvenim mrežama STBIH-a. U fokusu ovih programa bila su iskustva članova STBIH-a i njihov svakodnevni rad tijekom pandemije. Dio tih video materijala preuzimali su javni mediji i emitirani su.

Protekli mandatni period obilježila je svakako saradnja i sa brojnim nevladinim organizacijama u BiH. STBIH je često bio pozivan na forme za razmjenu iskustava na polju zaštite i promocije radničkih prava. Na ovaj način unapređujemo svoj ugled u civilnom društvu i jačamo svoje organizacione potencijale. U ovom periodu STBIH je otvorio i jednu jako bitnu temu, a to su radnička prava u NGO sektoru. Ovaj sektor kao jedan od najvećih poslodavaca u BiH nije imun na kršenje prava. STBIH je kako bi otvorio ovu temu proveo i vrlo značajno istraživanje o uvjetima rada u ovom sektoru koje smo predstavili i o kojem smo govorili u više navrata. Ovaj sektor nudi veliki potencijal za sindikalno organizovanje.

OSTALO

2018. će ostati zapamćena kao godina kad je Savez sindikata u BiH formalno uništen. Ovo je u isto vrijeme najvažniji trenutak ove godine. S jedne strane, to je potvrda svega na što je STBIH pokušao ukazati tokom proteklih godina. Također, to što se desilo u SSSBiH konačno je pokazalo da je STBIH bio u pravu u svim njegovim zahtjevima kao i njegovoj borbi tokom proteklih par godina.

Dešavanja u Savezu sindikata BiH u proteklom mandatnom periodu ostaće velika mrlja za sve sindikate a period koji je iza nas, a koji je mogao biti obilježen kao period vraćanja sindikata radnicima je unepovrat izgubljen.

STBIH je ponovo dao svoj doprinos nastojanjima nekih granskih sindikata da se pokret kao takav konsoliduje, da se povrati povjerenje radnika u sindikat kao i da Savez sindikata bude sastavljen od reprezentativnih, respektabilnih i radnika dostoјnih sindikata. Međutim proces koji je iniciran u smislu formiranja „novog starog“ saveza sindikata rezultirao je ponovo vrlo benignom i potpuno nefunkcionalnom strukturu čiji STBIH ne želi biti dio, iako smo u tom procesu od samog njegovog starta pokušali dati svoj doprinos. Trenutno formalno Savez sindikata postoji kao dvije stranke u sporu oko pravnog legaliteta i legitimite. U stvarnosti funkcionišu dvije strukture koje zastupaju vrlo različite stavove i konstantno međusobnim optužbama nanose štetu ionako lošem ugledu sindikalnog pokreta. Jedna od tih struktura ima svoje predstavnike i u Ekonomsko socijalnom vijeću FBIH u kojem su svojim radom nanijeli više štete nego koristi radnicima i radnicama u FBIH.

Šteta za budućnost sindikata u BiH, kao i šteta za organiziranje novih radnika koje je posljedica svega ovoga je ogromna. STBIH međutim u svemu tome jasno vidi potvrdu svojih vlastitih zahtjeva i svoje vlastite borbe protiv SSSBiH. Sve što smo mi prošli prije par godina se u međuvremenu desilo i drugim granskim sindikatima koji su se usprotivili anarhiji rukovodstva SSSBiH. Jedina razlika je u tome što je STBIH bio sam u ovoj borbi i preživio. Upravo to iskustvo nam je pomoglo da prepoznamo da nažalost od okrupnjavanja sindikalne scene, od pronalaska minimuma zajedničkog nastupa kao ni objedinjavanja snaga granskih sindikata nema ništa i STBIH i dalje ide sam u procese i tokove borbe za radnička prava.

Posebno bitan dio rada STBIH je rad njegove Parapravne mreže. Iako podržan od strane OPIC-a i realiziran kao projektna aktivnost, ovaj dio STBIH je najbitnija usluga koju danas ima članstvo STBIH. U proteklom mandatnom periodu ova usluga je pružena za preko 1000 slučajeva kršenja radničkih prava, a ono što je vrlo specifično je da pored sektora trgovine za pomoć PP mreže se javljaju i radnici iz drugih sektora. Najčešće kršenje prava na kojima je radila ova mreža su neplaćeni prekovremeni rad, mobing te uskraćivanja prava na korištenje slobodnih dana. STBIH je izuzetno ponosan na porast slučajeva riješenih u korist radnika koji dostižu nivo od preko 72% i u stalnom je rastu. Ovo pokazuje da je STBIH itekako kompetentan da štiti prava onih koji mu se obrate za pomoć.

Pandemija je donijela mnogo izazova i problema za STBIH kao uostalom i za sve druge sindikate širom svijeta ali i život uopšte. U ovom periodu STBIH još jednom dokazao da je vrlo različit od svih ostalih sindikata. Nije bilo dana tijekom 2020. godine da STBIH nije prisutan u medijima ili na društvenim mrežama. Nismo zatvorili ured u Sarajevu kao svi ostali. Ured je bio otvoren također i u novembru i decembru kada je u Sarajevu bila najteža situacija s COVID-19 i kada uopće nije bilo grijanja u Zgradu sindikata. Nismo stali ni kada smo lično oboljevali od COVID-19 i time smo pokazali da sindikalni rad mora ići dalje. On je u našem slučaju čak i intenziviran u teškim vremenima i krizi kakvu je donijela epidemija korona virusa. Cijelo vrijeme pandemije bili smo uz svoje članstvo ali i radnike i radnice uopšte. Podijelili smo ogromne količine sredstava za dezinfekciju i zaštitu, organizovali psihološku pomoć, 24 sata bili na raspolaganju u zaštiti prava radnika tokom pandemije i hrabro i otvoreno u javnosti govorili o cijeni koju plaćaju radnici u trgovini zbog pandemije, o drastičnim kršenjima radničkih prava i nebrizi za oboljele radnike. Tokom 1. maja 2020. Organizovali smo ukupno 9 sati live programa koji je pun svjedočenja radnika o teškim uvjetima rada tokom pandemije nakon čega smo vrlo glasno zagovarali za neke od ključnih promjena zakona i pravila ponašanja po kojima su i radnici u trgovini heroji sa prve linije borbe protiv pandemije, kao i njihove kolege ljekari. STBIH je napravio posebnu pjesmu u čast svim radnicima u trgovini pod nazivom „Na prvoj liniji fronta“. Ova pjesma je i zvanična himna STBIH.

Značajan projekat koji je STBIH realizirao tokom pandemije je i vakcinacija članova STBIH koja je realizirana u saradnji sa Savezom sindikata grada Kragujevca i koja je STBIH obilježila kao prvi sindikat koji se na ovaj način uključio u zaštitu života i zdravlja svojih članova tokom pandemije. U vrijeme kada u BiH nije bilo vakcina kao i dok vakcinacija u susjednoj Srbiji još nije bila otvorena za sve građane BiH, STBIH je pružio priliku svim svojim članovima da se vakcinišu i na taj način zaštite i osnaže u borbi sa pandemijom. Nažalost odziv samih radnika bio je razočaravajući, a u vremenu poslije postaće jasno da je imunizacija u BiH na jako niskom nivou generalno čime su naše šanse da se što prije izborimo sa pandemijom minimalne.

Protekli mandatni period će svakako obilježiti i protesti koje je STBIH organizovao, ali i oni u kojima je učestvovao i dao svoj doprinos. Veliki iskorak u dosadašnjoj brobi bio je protest organiziran povodom 29. aprila i 1.maja u ovoj 2021. godini. U godini COVID-a i lockdown-a STBIH je uspio na ulice Sarajeva izvesti veliki broj radnika koji su protestnim auto-maršom poručili da žele konačno biti slobodni za praznike. Bila je ovo prva velika radnička demonstracija organizirana od strane STBIH.

Osim ovog protesta, te online protesta organizovanog 2019. STBIH je učestvovao u nizu drugih građanskih buntova i protesta. Po prvi put je jedan sindikat dao doprinos i podržao LGBT Paradu ponosa čime smo jasno rekli da i LGBT osobe imaju pravo na rad i pravo na slobodu kao i da se borba ovih osoba itekako tiče i sindikata.

PROJEKTNE AKTIVNOSTI

Cjelokupno članstvo STBIH je već odavno upoznato sa činjenicom da STBIH ne bi postojao da nije podrške našeg sestrinskog sindikata HK i Norge. Projekat saradnje sa HK i njegovih pet regija je žila kucavica STBIH. Sve aktivnosti kao i sve kampanje te većina operativnih troškova STBIH pokrivena je kroz FIET Projekat iza kojeg stoji upravo HK i njegove regije. Protekli mandatni period obilježio je veliki broj kampanja, medijskih promocija STBIH te edukativnih i informativnih aktivnosti za koje je podršku omogućio upravo HK.

Pored HK, STBIH veliku podršku ima i od Olaf Palme fondacije koja je u proteklom periodu podržala više strateških projekata STBIH. Među njima je i zagovaranje sa političkim strankama, te izrada jako bitnih Strategija komunikacije, te borbe protiv korupcije.

Za potrebe ovog izvještaja pomenućemo samo neke od velih događaja koje su realizirane zahvaljujući projektnoj podršci.

Obilježavanje 29. aprila STBIH Dana trgovaca je jedan od događaja koje STBIH već godinama realizira zahvaljujući podršci HK i njegovih regija. Ovaj događaj uvijek u fokus stavi imidž sindikata. To je bilo posebno važno zbog svih događanja okviru SSSBIH. Ovim projektom STBIH pokušava napraviti jasnu razliku između svog vlastitog rada i vrijednosti i drugih sindikata. Biti drukčijih od drugih jedan je slogan prošlog Kongresa STBIH, a ovaj događaj i obilježavanja 29. aprila se upravo fokusira na taj imidž STBIH. To ne bi bilo moguće bez podrške HK i njegovih regija koje stoje kako iza ovog tako i iza svih drugih projekata i kampanja STBIH.

Praznična kampanja STBIH-a je već nekoliko godina vrlo važan godišnji zajednički događaj. Ova kampanja je uvijek bila usmjerena na činjenicu da BIH nema zakona o praznicima kojim se stvara situacija u kojoj radnici u tom sektoru rade tokom cijele godine. Ova kampanja se realizira krajem godine i podršku za nju osigurava HK Ost. Najvažniji rezultat ove kampanje tokom godina je inicijativa o zabrani rada nedjeljom upućena Vladi FBIH kao i Izmjene Zakona o unutrašnjoj trgovini koje su uvrštene u Program rada Parlamenta FBIH. Pojedine HK regije podržavaju specifične STBIH regije i taj dio projekta se zasniva upravo na podršci regije za regiju. Međutim većina HK regija podržavaju i opšte aktivnosti i kampanje STBiH kao npr. HK Agder og Rogaland koja stoji iza kompletног medijskog angažmana i promocije STBIH u javnosti.

Značajna podrška HK i njegovih regija usmjerena je upravo na STBIH Mlade. HK regija Ostlandet Sor ima odgovornost upravo za ovu grupu unutar STBIH, iako i sve druge HK regije podržavaju aktivnosti i lokalne inicijative mladih STBIH.

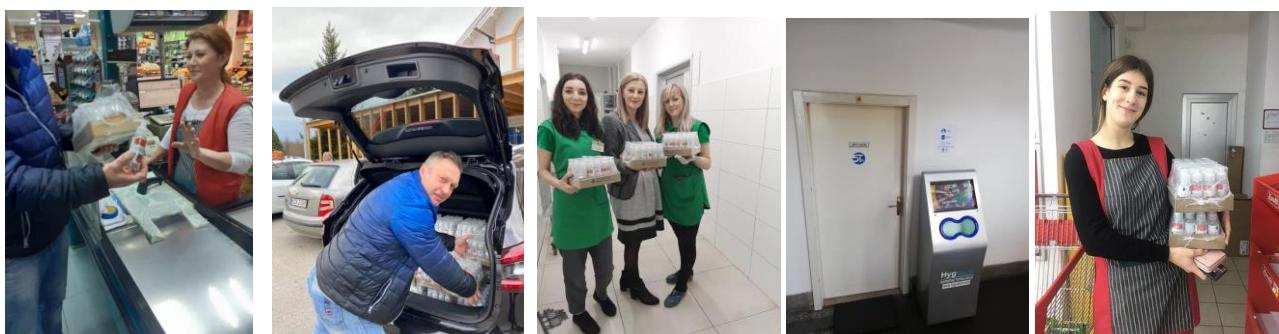
U proteklom mandatnom periodu STBIH Mladi su bili vrlo aktivni. Realiziran je veliki broj projekata kako onih usmjerenih na mlade radnike i članove STBIH isto tako i opšte društvenih projekata usmjerenih prema ranjivim grupama mladih u društvu.

Vrlo bitan dio projektnih aktivnosti su i aktivnosti STBIH Žene. Iako ova grupa unutar STBIH nije imala nekih značajnih projekata u ovom periodu, STBIH je bio jako aktivan na polju jednakosti polova, a značaj i doprinos koji STBIH daje ovoj bitnoj temi prepoznata je i u činjenici da je STBIH jedini sindikat koji je pozvan da bude dio posebnog Savjetodavnog odbora za jednakost spolova koji je formiran pri delegaciji Evropske komisije u BIH i koji će nadamo se uskoro i zaživiti. Svoja iskustva kao i rad na jednakosti spolova STBIH je u više navrata dijelio i sa drugim NVO koje se bave ovim pitanjem.

Cijela 2020. godina bila je usmjerena na to kako pomoći članovima STBIH-a i podržati ih u svakodnevnom radu tijekom korona virusa, ali i biti uz njih u svakodnevnom životu te olakšati situaciju njima i njihovim obiteljima. Time je STBIH još jednom pokazao da se sindikalizam ne bori samo za bolja radnička prava nego se bori i za njihove živote, te za njihovu sigurnost i zdravlje. Prva aktivnost koja je bila podržana projektom bilo je obezbjeđivanje i podjela maski, sredstava za dezinfekciju ruku, te rukavica članovima STBIH-a u svim dijelovima BIH. U vrijeme kada na BH tržištu nije bilo moguće pronaći te stvari STBIH je pokazao kako stati uz svoje članove i pomoći im da prebrode krizno vrijeme. Ovaj projekt također je STBIH-u pružio važno mapiranje stanja na terenu, kako poslodavci odgovaraju na krizu te kako i jesu li radnici zaštićeni.

U sklopu ovog projekta STBIH je osigurao i postavio sredstvo za dezinfekciju ruku za masovnu upotrebu u hodniku zgrade Sindikata u Sarajevu koje će koristiti svi članovi sindikata i posjetitelji koji ulaze u zgradu.

Ovaj projekt koji je STBIH nazvao Projekt pandemija nije se sastojao samo od osiguravanja i distribucije resursa za dezinfekciju već ono što je važnije to je bio puni paket pomoći članovima sindikata tijekom prvih dana pandemije. Pokrenuta je Viber grupa koja je tijekom dva mjeseca bila aktivna s velikim brojem ljudi u grupi. Ova viber grupa imala je za cilj ponuditi pomoći radnicima u njihovim pravima, ali dio ove grupe bili su i eksperti koji su radnicima pružali i psihološku pomoći. Za to je angažirana grupa eksperata i svaki od njih bio je dnevni savjetnik. Ova vrsta psihološke pomoći ponuđena je i putem društvenih mreža STBIH i telefonom. To je bila važna usluga članovima

---

STBIH-a, ali i svim radnicima tijekom marta i aprila 2020. Viber grupa ostala je aktivna i nakon toga te i danas neki od članova grupe održavaju komunikaciju iako ova usluga kao takva više nije aktivna.

Jedna od važnih projektnih aktivnosti provedenih tijekom pandemije je STBIH Dan trgovaca koja je i ove godine bila online akcija pod nazivom "Jučer radnici u trgovinama, danas heroji". U tu svrhu STBIH je pozvao svoje članove i druge radnike da ispričaju svoje priče o covidu-19. Dobili smo više od 300 video poruka od radnika a kako je ovo bila i velika medijska kampanja poruke su poslale i brojne javne osobe, glumci, pjevači koji su izrazili podršku radnicima u trgovinama i istakli zahvalnost za sav njihov trud u vrijeme korone. 29. aprila STBIH je emitirao skoro devet sati programa što je bio veliki uspjeh. U tu svrhu napravljena je i pjesma "Uvjek na prvoj liniji fronta". Tekst za pjesmu napisala je Mersiha Beširović, a muziku su napisali domaći vrlo poznati autori. Video spot s članovima STBIH-a i radnicima koji pjevaju ovu pjesmu napravljen je i emitiran na svim lokalnim TV i radijskim postajama. Ovim projektom STBIH se na svoj način zahvalio svim radnicima u trgovini na trudu i hrabrosti.¹

Nakon ovog projekta u svim velikim firmama u kojima STBIH ima članove isplaćena je posebna isplata za radnike. Opsežan video materijal koji je projekt proizveo tijekom 2020. godine možete pronaći na STBIH youtube kanalu <https://www.youtube.com/channel/UCNwaRrk-OOJ3VHBn4mRymNA>. Upravo zahvaljujući podršci HK, STBIH je bio u mogućnosti biti uz svoje članove i tokom pandemije.

U proteklom mandatnom periodu kako je već navedeno, značajna podrška radu STBIH dolazila je i od Olaf Palme Fondacije, te sindikata Handels iz Švedske. U sklopu ovog projekta STBIH najznačajnija aktivnost je izrada Nove komunikacijske strategiju koja je razvijena sa svim STBIH regijama i Grupama žena i mladih te uz pomoć vanjskih stručnjaka. Ovu strategiju je objavljena i distribuirana svim regijama STBIH-a. Strategija je usmjerena na svakodnevno korištenje dobrog rada koji je STBIH razvio na društvenim medijima, ali i daljnje poboljšanje. U sklopu ovog projekta napravljen je i redoviti newsletter te je tijekom godine objavljeno nekoliko infografika. U sklopu OPIC Projekta STBIH objavljena je i knjižica pod nazivom "Rad u doba pandemije". Ovo je zbirka iskustava iz BiH, Srbije i Švedske o tome kako su ta društva reagirala na pandemiju, kako je ona utjecala na radnike u sektoru trgovine i koje im je izazove donijela u radu i životu. Kao dio OPIC projekta, sa radom je nastavila i Parapravna mreža STBIH, redizajnirana je web stranica, te je otpočeo i blog STBIH članstva.

WORK DURING PANDEMIC, STBIH Booklet with collection of worker's experiences

---

¹ <https://www.youtube.com/watch?v=L16IA7TlbqM>

Tijekom 2020. godine STBIH je bio dio i jednog potpuno odvojenog projekta saradnje sa sindikatom Metalaca regije Nedre Romerike iz Norveške. Ta je suradnja uspostavljena u sklopu suradnje s LO Nedre Romerike kada je jedan njezin dio (Felesforbundet) izrazio želju za sličnim projektom koji su HK i LO Nedre Romerike imali s Trgovačkom školom Sarajevo, ali ovaj put sa školom Metalskih zanimanja. U ljeto 2020. godine sredstva primljena u tu svrhu iskorištena su za opremanje Srednje Metalske škole u Sarajevu novom internetskom i bežičnom mrežom. Projekt je koštao 6.000 BAM, a Projektni ured bio je odgovoran za pronalaženje pružatelja usluga i obavljanje svih transakcija. Tokom ovog perioda realizovano je i više projekata sa Trgovačkom školom Sarajevo koje je finansijski podržala ova sindikalna regija iz Norveške.

ZAKLJUČAK

Iako suočen kako sa padom prihoda od članarine i nedovoljnim porastom broja članstva, STBIH završava ovaj mandatni period sa viškom prihoda nad rashodima, sa novim Kolektivnim ugovorom za teritorij FBIH čiji je najvažniji rezultat značajno povećanje minimalne plaće za 25,55%, te uvećanje satnice za rad u dane praznika od čak 100%. U više općina širom BIH, rad nedjeljom je zabranjen, a o pravima trgovaca i njihovim potrebama se sada govori na dnevnoj bazi. STBIH je potpisao niz jako bitnih memoradnum o saradnji sa lokalnim nivoima vlasti te na taj način pokrenuo razgovore o uvjetima rada kao bitnom pitanju na svim nivoima političkog odlučivanja. Ovo je potpuno novi pristup za koji se nadamo da će vrlo brzo dati rezultat u vidljivim pomacima uvjeta rada u trgovini.

Sektor trgovine nije više sektor u kojem vlada absolutna anarhija ali itekako je potrebno unapređenje uvjeta rada i nivoa radničkih prava. STBIH je odlučan da se nastavi baviti kako pitanjima svakodnevnog rada i života svojih članova isto tako i svim drugim procesima koji direktno ili indirektno na to utiču. Na tom putu pomoći i podrška članstva, sestrinskih sindikata i organizacija izvan BIH i u BIH je izuzetno važna i bez nje bi svi rezultati koje je STBIH napravio u proteklom periodu sigurno izostali. Ovo je posebno značajno jer nažalost se još uvijek ne vidi nikakvo poboljšanje u smislu konsolidovanja sindikalne scene kao preduslova za njeno jačanje.

U proteklih skoro dvije godine pandemije STBIH je pokazao da je spremna da na potrebe svog članstva reaguje promtno, da je spremna da svoj rad prilagodi novonastalim okolnostima i da u svakom izazovu pokaže da je tu za svoje članstvo i za sve radnike koji mu ukažu svoje povjerenje.